

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 137/05-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. marca 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. Š. D., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. J. M., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 231/95 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 231/95 porušil základné právo JUDr. Š. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd .

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 231/95 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. JUDr. Š. D. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotísíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. JUDr. Š. D. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 11 993 Sk (slovom jedenásťtisíc deväťstodevät'desiattri slovenských korún), ktorú je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho advokáta JUDr. J. M., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 18. mája 2005 č. k. IV. ÚS 137/05-16 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť JUDr. Š. D., bytom K. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. M., K., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 231/95.

Zo s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 231/95 koná okresný súd od 14. marca 1995 o návrhu s'ťažovateľa na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“). Podľa tvrdenia s'ťažovateľa okresný súd

koná v jeho veci s priet'ahmi, čím sa prehlbuje stav jeho právnej neistoty a oddaľuje sa právoplatné skončenie sporu.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

„Skutočnosť, že Okresný súd Košice I. o návrhu sťažovateľa o vysporiadanie BSM nerozhodol, hoci od podania návrhu uplynulo viac ako deväť rokov, vyvolala u neho dlhodobý stav právnej neistoty, ktorý naďalej trvá. Predmet konania pritom nie je tak právne ani fakticky zložitý, aby objektívne podmieňoval dlhšiu dobu na prípravu rozhodnutia napriek tomu, že rozhodnutie o vysporiadaní BSM je v rukách Okresného súdu Košice I., tento bez primeraných dôvodov nekoná, resp. nekoná primerane svojim možnostiam a okolnostiam a spôsobuje pretrvávanie uvedeného stavu.“

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1) Okresný súd Košice I. v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 231/95 porušil základné právo JUDr. Š. D. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ktoré sú zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2) Okresnému súdu Košice I. prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 231/95 konal bez zbytočných priet'ahov.

3) JUDr. Š. D. priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000,- Sk, ktoré mu je Okresný súd Košice I. povinný vyplatiť do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

4) Okresný súd Košice I. je povinný zaplatiť náhradu trov konania na účet advokáta JUDr. J. M., advokáta, zapísaného v SAK pod č. 2036 so sídlom v K.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda JUDr. A. M. listami sp. zn. Spr 1667/04 z 28. februára 2005 a sp. zn. Spr 880/05 z 28. júna 2005 a právny zástupca sťažovateľa zaujal stanovisko k uvedeným vyjadreniam okresného súdu listom z 30. júla 2005.

2. 1. Predseda okresného súdu k otázke prijateľnosti sťažnosti na ďalšie konanie vo vyjadrení z 28. februára 2005 okrem prehľadu procesných úkonov vykonaných okresným súdom v predmetnom konaní uviedol:

„(...) musím konštatovať, že súdne konanie, ktoré sa začalo 14. 3. 1995, je stále vedené na súde prvého stupňa bez toho, aby bolo doposiaľ rozhodnuté vo veci samej.

Súd vo veci koná, ale medzi niektorými úkonmi sú značné časové odstupy (od 14. 11. 1995 do 12. 8. 1996, od 2. 7. 1997 do 4. 8. 1998, od 16. 10. 1998 do 14. 7. 1999, od 9. 11. 1999 do 4. 8. 2000, od 2. 2. 2001 do 15. 2. 2002, od 23. 8. 2002 do 23. 9. 2003, od 26. 1. 2004 do 22. 9. 2004), pričom za efektívne nemožno považovať aj niektoré vytýčené pojednávania. (...)

V konaní došlo k prieťahom, tieto však boli spôsobené objektívnou skutočnosťou, ktorá už niekoľko rokov existuje na Okresnom súde Košice I, značnou pracovnou zaťaženosťou jednotlivých občianskoprávných oddelení, vrátane oddelenia 19 C.“

Listom z 28. júna 2005 predseda okresného súdu doplnil svoje stanovisko aj konštatovaním:

„Je pravdou, že základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa vlastne účastník obrátil na súd. Sudcovia sa snažia túto zásadu aplikovať v rozhodovacej činnosti, ale nemajú preto vytvorené vhodné podmienky. V oddeleniach pracujú s takým počtom vecí, že nie sú schopní konať vo všetkých veciach bez prieťahov.

Táto situácia na Okresnom súde Košice I spôsobila aj v tomto konaní to, že medzi jednotlivými úkonmi súdu sú aj niekoľkomesačné obdobia nečinnosti, ktoré nemožno pripísať na vrub sťažovateľa.

Súhlasím, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti (...).“

2. 2. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniam okresného súdu uviedol: *„Vyjadrenia súdu sú zavádzajúce a skresľujúce v snahe odvrátiť svoju právnu zodpovednosť za porušenie práva môjho mandanta na prerokovania vecí bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie jeho záležitostí v primeranej lehote. Poznamenávame, že*

prejednávanej veci neboli tak náročné, aby súd nerozhodol v zákone stanovenej lehote. Ani zo strany môjho mandanta neboli kladené žiadne prekážky pre priechodnosť rozhodnutia vo veci samej. V plnom rozsahu trváme na našom podanom návrhu.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

4. V tejto veci pôvodne prijímal sťažnosť IV. senát ústavného súdu, pretože v roku 2004 a v roku 2005 v súlade s rozvrhom práce na tento rok bol sudca spravodajca Juraj Horváth členom IV. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu uznesením z 31. mája 2005 Dodatkom č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2005 sp. zn. Spr. 1164/04 rozhodlo, že s účinnosťou od 8. júna 2005 sa sudca spravodajca Juraj Horváth stal členom I. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu zároveň rozhodlo, že veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Juraj Horváth, sa prerokujú v I. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Zo sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 19 C 231/95:

- 14. marec 1995 – sťažovateľ sa návrhom podaným okresnému súdu (pôvodne Obvodnému súdu Košice 1) domáhal po zániku manželstva rozvodom vyporiadania murovanej chaty patriacej do BSM, pretože podľa jeho tvrdenia o vyporiadaní ostatného majetku tvoriaceho BSM sa s odporkyňou dohodli;
- 20. marec 1995 – okresný súd vyzval sťažovateľa, aby zaplatil súdny poplatok za návrh a „konkretizoval svoj návrh“;
- 29. marec 1995 – sťažovateľ zaplatil súdny poplatok;
- 20. apríl 1995 – okresný súd urgoval u sťažovateľa odpoveď na výzvu z 20. marca 1995;
- 26. apríl 1995 – sťažovateľ doplnil návrh na vyporiadanie BSM tak, že predmetom vyporiadania majú byť okrem chaty aj osobné motorové vozidlo a veci tvoriace zariadenie bytu nadobudnuté počas manželstva;
- 19. máj 1995 – okresný súd nariadil pojednávanie na 6. jún 1995, vyzval sťažovateľa, aby predložil potrebný počet rovnopisov doplneného návrhu, a žiadal pripojiť rozvodový spis sp. zn. 24 C 418/93;
- 6. jún 1995 – pojednávanie bolo po vyhlásení účastníkov, že sú ochotní uzatvoriť mimosúdnu dohodu ohľadom vyporiadania BSM, odročené na 7. júl 1995 (nekonalo sa);
- 14. júl 1995 – pojednávanie bolo po vypočutí účastníkov k ustáleniu okruhu vecí patriacich do BSM odročené na 6. október 1995. Súčasne okresný súd uznesením nariadil, aby súdny znalec z odboru odhady a ceny nehnuteľností ocenil do 50 dní spornú chatu (uznesenie bolo súdnemu znalcovi doručené 21. júla 1995);
- 1. august 1995 – sťažovateľ zaslal okresnému súdu „*doplnenie žiadosti o vysporiadanie BSM*“, ktorým rozšíril návrh o ďalšie veci nadobudnuté počas manželstva;
- 6. október 1995 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom účastníci predložili okresnému súdu dohodu z roku 1994, ktorou ešte pred podaním návrhu vyporiadali časť majetku

patriaceho do BSM (zariadenie bytu), ktorý bol zahrnutý aj do návrhu, a po vypočutí účastníkov k ďalším veciam patriacim do BSM bolo odročené na neurčito za účelom predloženia znaleckého posudku na ocenenie chaty;

- 11. október 1995 – okresný súd zaslal spis súdnemu znalcovi;

- 26. október 1995 – sťažovateľ predložil okresnému súdu kópiu dohody o vyporiadaní časti BSM (zariadenia bytu) pred podaním návrhu;

- 14. november 1995 – okresnému súdu bol doručený znalecký posudok;

- 14. august 1996 – okresný súd vyzval sťažovateľa na predloženie dokladov o priznaní užívacieho práva k pozemku, na ktorom bola postavená chata, ako aj dokladov ohľadom garáže patriacej do BSM;

- 16. august 1996 – odporkyňa urgovala konanie vo veci;

- 9. september 1996 – sťažovateľ predložil okresnému súdu požadované doklady týkajúce sa pozemku a súčasne oznámil, že „*problematika garáže je predmetom konania na Obvodnom súde Košice I pod sp. zn. 17 C 374/96*“;

- 30. september 1996 – okresný súd nariadil pojednávanie na 19. november 1996;

- 18. november 1996 – okresný súd žiadal pripojiť spis sp. zn. 17 C 374/96 (pripojený v ten istý deň);

- 19. november 1996 – pojednávanie bolo po vypočutí účastníkov a vyhlásení odporkyne, že pred podaním návrhu nedošlo k vyporiadaniu časti BSM (zariadenia bytu) dohodou a že išlo iba o súpis vecí, ktoré si sťažovateľ odniesol z bytu, odročené na 3. december 1996 za účelom predvolania svedka;

- 28. november 1996 – odporkyňa predložila okresnému súdu prehlásenie svojich rodičov, že časť majetku uvádzaného sťažovateľom ako súčasť BSM, jej dali ako svadobný dar;

- 3. december 1996 – pojednávanie bolo po vypočutí účastníkov konania a svedkov odročené na 14. január 1997 s tým, že účastníci predložia prípadné ďalšie návrhy na dokazovanie;

- 16. december 1996 – odporkyňa predložila okresnému súdu dohodu uzavretú so sťažovateľom pred podaním návrhu ohľadom užívania garáže a osobného motorového vozidla;

- 14. január 1997 – pojednávanie bolo po vypočutí účastníkov ku konečnému okruhu hnutelných vecí tvoriacich BSM z dôvodu predvolania a vypočutia svedkov odročené na 14. február 1997;
- 14. február 1997 – pojednávanie bolo po vypočutí svedkov z dôvodu predvolania ďalších svedkov odročené na 21. marec 1997;
- 21. marec 1997 – pojednávanie bolo po vypočutí svedkov na žiadosť sťažovateľa, ktorý trval na vypočutí neprítomného svedka Okresným súdom Humenné (ďalej len „dožiadany súd 1“), odročené na neurčito;
- 9. apríl 1997 – okresný súd žiadal dožiadany súd 1, aby vypočul svedka;
- 22. apríl 1997 – spis bol doručený dožiadanému súdu 1;
- 2. jún 1997 – spis bol vrátený okresnému súdu;
- 4. august 1998 – okresný súd nariadil pojednávanie na 3. september 1998;
- 3. september 1998 – pojednávanie bolo po vypočutí účastníkov konania a po oznámení sťažovateľa, že v súdnom konaní o vypratanie bytu bol úspešný, odročené na 16. október 1998 s cieľom poskytnúť účastníkom lehotu na mimosúdne urovnanie sporu;
- 16. október 1998 – pojednávanie bolo po vypočutí účastníkov a zistení, že na okresnom súde sa vedie medzi účastníkmi aj spor o „zrušení nájmu garáže pod č. k. 16 C 123/97“, odročené na neurčito s tým, že účastníci oznámia okresnému súdu spisovú značku konania vo veci „vypratania žalovanej z bytu“;
- 4. máj 1999 – sťažovateľ urgoval konanie vo veci a súčasne oznámil okresnému súdu, že konanie o vypratanie bytu vedené na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 375/96 bolo skončené po tom, ako bol zamietnutý návrh odporkyne na obnovu konania v tejto veci;
- 14. júl 1999 – okresný súd žiadal pripojiť spisy súvisiacich konaní ohľadne garáže a vypratania bytu a nariadil pojednávanie na 9. november 1999;
- 9. november 1999 – pojednávanie bolo po vyhlásení účastníkov, že už bol ustálený okruh vecí patriacich do BSM a že súhlasia s ohodnotením chaty podľa znaleckého posudku zo 14. novembra 1995, na žiadosť účastníkov odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania „znalcom z odboru hnutelných vecí“;
- 25. apríl 2000 – sťažovateľ urgoval pokračovanie v konaní a súčasne oznámil, že krajský súd uznesením sp. zn. 16 Co 243/99 potvrdil uznesenie okresného súdu

sp. zn. 17 C 1060/98, ktorým bol zamietnutý návrh odporkyne na obnovu konania vo veci vypratania bytu;

- 4. august 2000 – okresný súd uznesením uložil súdnej znalkyni, aby ocenila hnutelné veci patriace do BSM (súdnej znalkyni bolo uznesenie doručené 14. augusta 2000);

- 7. november 2000 – okresný súd zaslal spis súdnej znalkyni;

- 11. január 2001 – okresnému súdu bol doručený znalecký posudok;

- 28. február 2001 – odporkyňa predložila okresnému súdu pripomienky k znaleckému posudku z 11. januára 2001;

- 24. júl 2001 – sťažovateľ urgoval pokračovanie v konaní;

- 15. február 2002 – okresný súd nariadil pojednávanie na 16. apríl 2002;

- 16. apríl 2002 – pojednávanie bolo po vyhlásení účastníkov, že súhlasia, aby sa hnutelné veci vyporiadali takým spôsobom, že u každého z nich ostanú veci tak, ako ich užívajú, a trvajú iba na vyporiadaní chaty, odročené na 28. máj 2002 s tým, že účastníci sa pokúsia dohodnúť na zostatkovej hodnote hnutelných vecí patriacich do BSM;

- 26. apríl 2002 – okresnému súdu bola doručená dohoda z 24. apríla 2002 uzavretá účastníkmi, podľa ktorej si hnutelné veci tvoriace BSM ponechá každý z nich tak, ako ich užíva, bez nároku na majetkové vyrovnanie a ohľadne vyporiadania chaty patriacej do BSM žiadali, aby odporkyňa bola rozsudkom zaviazaná „*vyplatiť navrhovateľa z ceny chaty*“;

- 28. máj 2002 – pojednávanie bolo po prečítaní dohody účastníkov z 24. apríla 2002 a vyhlásení odporkyne, že predmetom sporu ostala iba chata, odročené na neurčito z dôvodu nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania na určenie ceny hnutelných vecí a chaty;

- 2. august 2002 – okresný súd zaslal pripomienky odporkyne z 28. februára 2001 k znaleckému posudku súdnej znalkyni na zaujatie stanoviska;

- 23. august 2002 – súdna znalkyňa sa vyjadrila k pripomienkam odporkyne a predložila dodatok k znaleckému posudku z 11. januára 2001;

- 30. január 2003 – sťažovateľ urgoval pokračovanie konania;

- 10. september 2003 – sťažovateľ urgoval pokračovanie konania;

- 23. september 2003 – okresný súd uznesením nariadil kontrolné znalecké dokazovanie ohľadne ocenenia hnutelných vecí patriacich do BSM k 19. aprílu 1994 a súdnemu znalcovi uložil vypracovať znalecký posudok do 60 dní (súdnemu znalcovi bolo uznesenie doručené 29. septembra 2003);

- 28. október 2003 – okresný súd zaslal spis súdnemu znalcovi;
- 16. december 2003 – okresnému súdu bol doručený znalecký posudok;
- 28. január 2004 – okresný súd zaslal znalecký posudok účastníkom konania;
- 23. september 2004 – okresný súd nariadil pojednávanie na 2. december 2004;
- 22. november 2004 – sťažovateľ predložil okresnému súdu žiadosť, aby mu v rámci konania o vyporiadanie BSM bola priznaná chata do vlastníctva, pretože odporkyňa nemá ako nezamestnaná prostriedky, aby ho „z chaty vyplatila“;
- 2. december 2004 – pojednávanie bolo po vypočutí účastníkov konania odročené na 10. február 2005 s tým, že účastníci predložia súdu doklady „preukazujúce ich schopnosť vyplatiť druhého účastníka z nehmuteľnosti“, a súčasne okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie súdnym znalcom z odboru slaboprúdová elektrotechnika, aby do 30 dní ocenil elektrospotrebiče patriace do BSM (uznesenie bolo súdnemu znalcovi doručené 14. decembra 2004);
- 6. december 2004 – okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie súdnym znalcom z odboru stavebníctvo, aby do 30 dní ocenil „drevené obloženie v chodbe bytu“ (uznesenie bolo súdnemu znalcovi doručené 11. decembra 2004);
- 7. december 2004 – sťažovateľ predložil okresnému súdu doklady preukazujúce jeho majetkové pomery;
- 15. december 2004 – okresný súd zaslal spis súdnemu znalcovi za účelom ocenenia elektrospotrebičov;
- 17. december 2004 – odporkyňa žiadala, aby k preukazovaniu jej majetkových pomerov bol ako svedok vypočutý jej syn cestou Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „dožiadaný súd 2“);
- 22. december 2004 – súdny znalec ustanovený uznesením zo 6. decembra 2004 oznámil okresnému súdu, že nie je oprávnený podať znalecký posudok, pretože „nie je znalcom zapísaným v odbore stavebníctvo, ale v odbore bezpečnosť práce“;
- 23. december 2004 – okresnému súdu bol doručený znalecký posudok na ocenenie elektrospotrebičov okrem ocenenia „pletacieho stroja“, čo nepatriilo do odbornosti súdneho znalca;
- 13. január 2005 – okresný súd uznesením zmenil uznesenie zo 6. decembra 2004 a ustanovil nového súdneho znalca na ocenenie „dreveného obloženia v chodbe bytu“ ;

- 14. január 2005 – okresný súd zaslal znalecký posudok z 23. decembra 2004 na vyjadrenie účastníkom konania;
- 24. január 2005 – okresný súd zaslal spis súdnemu znalcovi ustanovenému uznesením z 13. januára 2005;
- 7. február 2005 – okresnému súdu bol doručený znalecký posudok (na ocenenie dreveného obloženia);
- 10. február 2005 – pojednávanie bolo po doručení znaleckého posudku zo 7. februára 2005 krátkou cestou účastníkom konania a po ich vyhlásení, že nemajú námietky k znaleckému posudku z 23. decembra 2004, odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania na ocenenie „pletacieho stroja“ a vypočutia odporkyňou navrhovaného svedka dožiadaným súdom 2;
- 23. február 2005 – okresný súd uznesením uložil súdnemu znalcovi z odboru slaboprúdová elektrotechnika, aby do 40 dní ocenil „pletací stroj“ (súdnemu znalcovi bolo uznesenie doručené 14. marca 2005);
- 7. marec 2005 – okresný súd uznesením zmenil uznesenie z 23. februára 2005 a na ocenenie „pletacieho stroja“ ustanovil súdneho znalca z odboru strojárstvo (súdnemu znalcovi bolo uznesenie doručené 14. marca 2005);
- 29. marec 2005 – okresný súd zaslal spis súdnemu znalcovi;
- 20. apríl 2005 – okresnému súdu bol doručený znalecký posudok;
- 21. apríl 2005 – okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom;
- 29. jún 2005 – okresný súd žiadal dožiadaný súd 2 o vypočutie odporkyňou navrhovaného svedka ohľadom jej majetkových pomerov;
- 8. júl 2005 – dožiadanie bolo „omylom“ doručené Okresnému súdu Bratislava III;
- 16. november 2005 – Okresný súd Bratislava III postúpil spis dožiadanému súdu 2;
- 30. november 2005 – spis bol doručený dožiadanému súdu 2;
- 16. január 2006 – po vypočutí svedka bol spis vrátený okresnému súdu;
- 3. marec 2006 – okresný súd nariadil pojednávanie na 2. máj 2006.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 231/95 o návrhu s'ťažovateľa na vyporiadanie BSM došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02, I. ÚS 251/05). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Ústavný súd sa stotožňuje s názorom okresného súdu, že „vo všeobecnosti sú takéto spory svojou povahou náročné na dokazovanie“. Aj v danom prípade si dokazovanie pri zisťovaní skutkového stavu potrebného pre meritórne rozhodnutie (ustálenie okruhu vecí patriacich do BSM a ich ocenenie) vyžiadalo opakované znalecké dokazovanie zamerané na zistenie ceny vecí patriacich do BSM, ako aj vypočutie svedkov dožiadanými súdmi (9. apríl 1997 a 29. jún 2005).

Podľa názoru ústavného súdu však skutková a právna zložitosť veci nemôže ospravedlniť takmer 11-ročné trvanie sporu na súde prvého stupňa a navyše, dosiaľ bez jediného meritórneho rozhodnutia.

V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že dĺžka predmetného konania je sama osebe nezlučiteľná s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Takáto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do takej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 52/01).

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania, ústavný súd konštatuje, že na celkovej dĺžke konania mal svoj podiel aj sťažovateľ, a to jednak tým, že okresnému súdu včas neoznámil existenciu a stav súvisiacich súdnych konaní, v ktorých okresný súd prejednával usporiadanie vlastníckych a užívateľských práv účastníkov k ďalšiemu majetku (bytu a garáži), ktorý nadobudli počas manželstva, ale najmä tým, že sa spolupodieľal na vzniku viac ako 6-mesačného priesahu v konaní (od 16. októbra 1998 – do 4. mája 1999). V danom prípade sťažovateľ po odročení pojednávania 16. októbra 1998 s tým, že účastníci konania oznámia okresnému súdu spisové značky súvisiacich konaní, požadované údaje oznámil okresnému súdu až 4. mája 1999. Vzhľadom na uvedené je však podľa názoru ústavného súdu podiel sťažovateľa na vzniknutých priesahoch v porovnaní s nečinnosťou okresného súdu (pozri bod 3) nepatrný a navyše to nijako neospravedlňuje neúmerne dlhé konanie okresného súdu (takmer 11 rokov) v predmetnej veci.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný v období:

- od 14. novembra 1995 (okresnému súdu bol doručený znalecký posudok) – do 14. augusta 1996 (okresný súd vyzval sťažovateľa na predloženie listinných dôkazov), t. j. 9 mesiacov;
- od 2. júna 1997 (spis bol z dožiadaného súdu vrátený okresnému súdu) – do 4. augusta 1998 (okresný súd nariadil pojednávanie), t. j. viac ako 1 rok a 2 mesiace;

- od 16. októbra 1998 (pojednávane odročené na neurčito) – do 14. júla 1999 (okresný súd nariadil pojednávane), t. j. takmer 9 mesiacov;
- od 9. novembra 1999 (pojednávane odročené na neurčito) – do 4. augusta 2000 (okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie), t. j. viac ako 8 mesiacov;
- od 28. februára 2001 (okresnému súdu boli doručené pripomienky k znaleckému posudku) – do 15. februára 2002 (okresný súd nariadil pojednávane), t. j. takmer 1 rok;
- od 23. augusta 2002 (súdna znalkyňa sa vyjadrila k pripomienkam) – do 23. septembra 2003 (okresný súd nariadil kontrolné znalecké dokazovanie na ocenenie hnutel'ných vecí), t. j. viac ako 1 rok;
- od 28. januára 2004 (okresný súd zaslal účastníkom znalecký posudok) – do 23. septembra 2004 (okresný súd nariadil pojednávane), t. j. viac ako 7 mesiacov.

Celková doba nečinnosti okresného súdu zistená ústavným súdom predstavuje viac ako 6 rokov, pričom zanedbateľnou nie je ani skutočnosť, že konanie v predmetnej veci dosiaľ bez jediného meritórneho rozhodnutia stále prebieha na súde prvého stupňa.

Zo súdneho spisu ústavný súd zistil, že napríklad pojednávane 28. mája 2002 bolo odročené aj z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania ohľadom určenia ceny nehnuteľnosti (chaty) patriacej do BSM, avšak dosiaľ, t. j. po viac ako 3 rokoch a 9 mesiacoch, okresný súd znalecké dokazovanie na jej zistenie nenariadil. Navyše okresný súd nedostatočne využíval priestor pojednávani na objasnenie skutkového stavu veci, čo napokon vo svojom vyjadrení pripustil aj okresný súd, keď konštatoval, že *„za efektívne nemožno považovať aj niektoré vytýčené pojednávania“*.

Ústavný súd súčasne poukazuje na skutočnosť, že doba, počas ktorej sa spis nachádzal na dožiadaných súdoch (najmä od 29. júna 2005 do 16. januára 2006), je obdobím, ktorého dĺžku, resp. trvanie nemohol okresný súd ovplyvniť, a preto sa v tomto období z objektívnych dôvodov nemohol dopustiť zbytočných priet'ahov v konaní.

V súvislosti s obranným tvrdením predsedu okresného súdu, že *„v konaní došlo k priet'ahom, tieto však boli spôsobené objektívnou skutočnosťou, ktorá už niekoľko rokov*

existuje na Okresnom súde Košice I. značnou pracovnou zaťaženosťou jednotlivých občianskoprávných oddelení, vrátane oddelenia 19 C“, treba aj v danom prípade zdôrazniť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne, ktoré vyplývajú z vyjadrenia predsedu okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Z vyjadrenia predsedu okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení.

Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, tak ako je to uvedené vo výroku tohto nálezu pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľ sa domáhal aj priznania primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 100 000 Sk, ktoré odôvodnil tým, že celková dĺžka konania negatívne vplýva na sťažovateľa.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľa dostatočným zadost'učinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím najmä na dlhodobú nečinnosť okresného súdu, ako aj na celkovú dĺžku konania pred okresným súdom považuje za primerané priznať v požadovanej výške 100 000 Sk, tak ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu pod bodom 3.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich náhradu, avšak ich výšku nevyčíslil.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“)

a z ustanovení § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004“). Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2004 je 4 534 Sk a hodnota režijného paušálu je 136 Sk. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2005 je 2 501 Sk a hodnota režijného paušálu je 150 Sk.

S poukazom na výsledok konania ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2004 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) vo výške 9 070 Sk (§ 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.) a dvojnásobok režijného paušálu vo výške 272 Sk. Ústavný súd priznal sťažovateľovi aj náhradu za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2005 (vyjadrenie z 30. júla 2005) vo výške 2 501 Sk a režijný paušál vo výške 150 Sk. Sťažovateľovi tak priznal ústavný súd náhradu trov v celkovej výške 11 993 Sk, tak ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2006